

УДК 811.11'42:070

Лариса Макарук

ТИПОЛОГІЯ АНГЛОМОВНИХ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ТЕКСТІВ ТА ЇХ ДИФЕРЕНЦІЙНІ ОЗНАКИ

Розглянуто специфіку сучасного англomовного мультимодального дискурсу з урахуванням особливостей мас-медійного простору. Окреслено диференційні ознаки електронних і паперових видань з огляду на технічні можливості й кількість використовуваних модусів. Виокремлено паралінгвальні компоненти – невід'ємні складники мультимодального дискурсу загалом і мультимодальних текстів зокрема. Зосереджено увагу на диференціації понять «мономодальний текст» і «мультимодальний текст». На основі проведено аналізу періодичних видань представлено найпоширеніші способи сполучуваності семіотичних ресурсів. Проаналізовано особливості окремих модусів та їх роль у спілкуванні. Обґрунтовано причини, що зумовлюють потребу в дослідженні мультимодального дискурсу. Охарактеризовано відмінності мультимодальних текстів. Доведено важливість використання невербальних семіотичних ресурсів. Уперше показано, що ні в межах дискурсу, ні в межах тексту нема таких графічних ефектів і засобів, включно з сегментацією, які б можна вважати другорядними чи не важливими. Виокремлено низку мономодальних і мультимодальних моделей.

Ключові слова: мономодальний текст, мультимодальний текст, дискурс, модель, семіотичні ресурси, паралінгвальні компоненти.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасний англomовний комунікативний простір багатогранний і колоритний, щоразу вражає реципієнтів неординарністю й масштабністю модусів, кількість яких у межах одного тексту необмежена й може варіюватися. Значна частина контенту, особливо у ЗМК (в Інтернет-джерелах, у паперових періодичних виданнях, на телебаченні та ін.), нині передається за допомогою візуальних складників, які поруч із вербальними, є повноправними, семантично вагомими одиницями інформаційних блоків.

У сучасному англomовному комунікативному просторі натрапляємо на значну кількість семіотичних ресурсів, які свідчать про те, що інтеракція і в усному мовленні, і в писемному – мультимодальна. Гетерогенність модусів, які можна виявити у різних типах дискурсу, зумовлює потребу в детальному висвітленні проблем, що стосуються різножанрової комунікації, яка здійснюється принаймні за допомогою трьох знакових систем.

Звернемо увагу на мас-медійний дискурс загалом і на газетний дискурс (писемний (друкований) та електронний) зокрема. Це дасть змогу виокремити низку специфічних критеріїв, які мають безпосередній стосунок до сучасного писемного спілкування й уможливають зробити певний внесок у розвиток мультимодальної лінгвістики.

Аналіз досліджень цієї проблеми. У переважній більшості розвідок, датованих минулими століттями, роль невербальних компонентів комунікації, зокрема їх комунікативно-прагматичний потенціал і семантична значущість недооцінювалися, а подекуди й взагалі нівелювалися. Навряд чи можна зараз залишити поза увагою графічні компоненти невербальної природи, які подекуди настільки яскраві й у плані вираження, й у плані змісту, що годі собі уявити інтеракцію без них.

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної думки специфіку різноманітних семіотичних ресурсів частково обґрунтовано в роботах таких науковців: О. Анісімової [1], Дж. Беземера [5], К. Джевїтта [5; 6], Г. Кресса [7], Т. ван Лівена [8], Л. Макарук [2; 3], Ч. Форсевіля [4], К. О'халлорана [9] й ін. Незважаючи на це, й нині залишається чимало відкритих питань щодо функціонування вербальних і невербальних засобів в межах мультимодального тексту чи дискурсу, що й зумовлює *актуальність* обраної проблематики.

Мета розвідки – проаналізувати паперові та електронні періодичні видання; виявити можливі способи сполучуваності вербальних і невербальних засобів, виокремивши найбільш частотні моделі.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження.

Вважаємо доцільним звернути увагу на те, що газетний дискурс потрібно розглядати у двох ракурсах: писемному (друкованому), що функціонує на шпальтах періодичних видань та електронному (Інтернет-простір). Вочевидь, обидві групи видань належать до публіцистики, проте між ними є певні відмінності. І в паперових, і в електронних виданнях натрапляємо на широкий спектр паралінгвальних компонентів: знаки пунктуації, діакритики, типографічні й інші допоміжні знаки, цифри (числа), математичні символи, ілюстрації (натюрморти, пейзажі, картини, будь-які малюнки), карикатури, комікси, інші нефотографічні ілюстрації, піктограми (знакові, абстрактні, логотипні), логотипи та емблеми, карти, фотографії, смали, таблиці, діаграми (стовпчасті, кругові), графіки, схеми. Усі ці засоби об'єднано у кілька груп на основі спільних ознак. Зауважимо, що вони можуть функціонувати і самостійно, і поруч із вербальними засобами.

Здійснений аналіз засвідчив, що часто паралінгвальні компоненти комбінують, наприклад, поєднуючи, знаки пунктуації та математичні символи, типографічні знаки та діакритики й ін. Кількість поєднуваних модусів нефіксована й залежить від намірів та уподобань продуцентів. Ми неодноразово зосереджували увагу на тому, що крім елементів, які мають чітко визначену форму, структуру й розмір, є й низка інших графічних ефектів, що сприяють формуванню нових інноваційних прийомів, які пропонуємо номінувати паралінгвальною грою.

У продукуванні графічної гри важливу роль відіграє розміщення тексту на сторінці, міжрядковий інтервал, орієнтація сторінки, поля, ширина та позиціонування тексту (вертикальне, горизонтальне, діагональне, ситуативне (довільне)), виправлення, підкреслення, вставки, закреслення, виділення, зумисне злиття текстових компонентів без необхідної проміжної відстані. Не менш вагомими й шрифтові й кольорові варіації (написання курсивом, капіталізація, напівжирне виділення (повна або часткова акцентуація), незвичайне написання слів, одночасне використання кількох гарнітур і розмірів шрифту). З огляду на це, доцільно зазначити, що семіотичні ресурси беруть активну участь у продукуванні стилістичних засобів, які, до речі, називаємо мультимодальними і які, на нашу думку, варто досліджувати в межах мультимодальної стилістики. Це новий напрям, що видається досить перспективним і багатообіцяючим, адже семіотичні ресурси невербальної природи здатні створювати особливі спецефекти, які впливають на комунікативно-прагматичну спрямованість інформаційного продукту.

На відміну від паперових видань, у яких є певні технічні обмеження, в електронних, поза сумнівом, – значно ширші можливості. Нікого нині не здивуєш наявністю короткого відеоролика, що супроводжує статтю. Непоодинокі випадки, коли анімації відтворюють певні рухи, одна картинка змінює іншу. Вочевидь, що в паперових виданнях зробити це неможливо, інформація, розміщена у них, має фіксовану локацію, жоден елемент не здатен рухатися, змінюватися, трансформуватися. Як наслідок, кінцевий паперовий продукт може покладатися виключно на ті графічні компоненти, що здатні маніпулювати свідомістю реципієнтів. Ідеться про колір, шрифт, семіотичні ресурси, в основу яких покладено зображення.

Зосередимо увагу на тому, що англomовний газетний (паперовий) простір – мультимодальне дискурсивне утворення, що складається зі значної кількості текстів, в основі яких лежать вербальні та невербальних одиниці, що не є безпосередньо складниками окремих текстів. Це засоби, що формують дискурс загалом і є невід'ємними складниками оформлення певних видань. Розглядаючи мультимодальне дискурсивне утворення загалом, зауважимо, що не менш важливу роль у його формуванні й функціонуванні відіграє сегментація, до якої (принагідно зазначимо) відносимо: розміщення тексту на шпальті; інтервал між рядками; відстань між вербальними складниками та зображеннями; орієнтацію шпальти, поля; ширину тексту (його вирівнювання); позиціонування графічних засобів (вертикальне, горизонтальне, діагональне, ситуативне (довільне)); виправлення; підкреслення; вставки; закреслення; виділення; зумисне злиття компонентів без необхідної проміжної відстані.

З одного боку, ці характеристики видаються зовсім не важливими, оскільки ми часто звикли бачити кінцевий інформаційний продукт саме у такому вигляді, у якому він потрапляє нам до рук, чи впадає у вічі на екрані монітора. З іншого ж, додаткові елементи, як наприклад, стрілки (які вказують на продовження статті на наступній сторінці), декоративні елементи як невід'ємні

складники окремих рубрик респектабельних періодичних видань (які, до речі, є важливими соціокультурними елементами та мають багатовікову історію), стійка і незмінна кольорова гама окремих рубрик упродовж десятиліть, заслуговують на особливу увагу, оскільки вони не тільки формують мультимодальний дискурс як такий, а й виступають важливими культурозначимими елементами американського й британського етносів. Це ж саме стосується й електронних видань (клонів). У них також натрапляємо на низку елементів, які використовують у формуванні електронного мультимодального дискурсу, зокрема: наявність стрілок; інших графічних позначок, що вказують на перехід або повернення до відповідної сторінки; декоративні графічні елементи, які можна назвати ідентифікаторами рубрик; різноманітні лапки (одиничні й подвійні), які водночас удруге повторюють одне з ключових речень конкретної статті та виступають одночасно складником дискурсу.

Розглядаючи мультимодальні тексти, нагадаємо, що серед найбільш розповсюджених комбінацій, які ґрунтуються на сполученні різних семіотичних ресурсів, можемо виокремити такі:

– вербалізатори – знаки пунктуації – натюрморти / пейзажі / картини / карикатури / комікси / нефотографічні ілюстрації / піктограми / логотипи / емблеми / карти / фотографії / смайли / колір;

– вербалізатори – знаки пунктуації – діакритичні знаки – натюрморти / пейзажі / картини / карикатури / комікси / нефотографічні ілюстрації / піктограми / логотипи / емблеми / карти / фотографії / смайли / колір;

– вербалізатори – знаки пунктуації – цифри – натюрморти / пейзажі / картини / карикатури / комікси / нефотографічні ілюстрації / піктограми / логотипи / емблеми / карти / фотографії / смайли / колір;

– вербалізатори – знаки пунктуації – математичні символи – натюрморти / пейзажі / картини / карикатури / комікси / нефотографічні ілюстрації / піктограми / логотипи / емблеми / карти / фотографії / смайли / колір;

– вербалізатори – знаки пунктуації – таблиці / діаграми / графіки / схеми / колір.

Безперечно, в одному тексті в мас-медіа можуть співіснувати (й у більшості випадків співіснують) кілька модусів одночасно. Зрідка натрапляємо на такі текстові утворення, які відносять до мономодальних. Однак висловимо міркування про те, що таке твердження – суперечливе. Навряд чи можна будь-який текст вважати мономодальним. Навіть якщо об'єм тексту невеликий, у його складі майже завжди є знаки пунктуації, допоміжні типографічні засоби, іноді діакритики й інші модуси.

Якщо текст складається зі знаків різних семіотичних систем, його не вважаємо мономодальним. Крім того, шрифтові та кольорові варіації, сегментація тексту теж сприяють тому, що текст у будь-якому разі варто розглядати як мультимодальне утворення. Ми також уже висловлювали міркування щодо того, що текст, який містить вербалізатори, знаки пунктуації, однакову відстань між рядками й один кегль і розмір, можна вважати мономодальним.

Одним із ключових завдань, які ставимо перед собою, – з'ясувати чим відрізняються мономодальні тексти від мультимодальних, які ж диференційні ознаки останніх? Порушена проблема – нова в лінгвістиці, хоча окремі розвідки, присвячені їй, припадають на кінець минулого – початок цього століття. Однак вичерпної відповіді в них не знаходимо. У лінгвістиці існує чимало дефініцій тексту. Переважно, вони стосуються так званих мономодальних, вербальних текстів. Вважаємо доцільним розглянути окремо всі ці модуси як складники окремих знакових систем. Усі вони важливі, оскільки є семантично навантаженими та роблять певний внесок до ідентифікації істинного значення, яке планують передати за допомогою сукупності всіх модусів без винятку.

Певна річ, у реципієнтів не існує ніяких обмежень у виборі семіотичних ресурсів. Їх кількість може варіюватися в межах одного тексту, проте логічним залишається питання: чи доцільно використовувати занадто велику кількість таких засобів, і взагалі, де межа між ними? Коли саме можна зрозуміти чи їх достатньо чи занадто багато, або, навпаки, мало? Іноді, текст може бути настільки графічно скомпресованим, що збагнути зміст повідомлення складно. На сьогодні не існує жодних правил чи критеріїв, відповідно до яких можна було б формулювати певні твердження. Вочевидь, вербалізатори та знаки пунктуації – це фактично основа побудови

мас-медійних текстів. У цьому ж контексті варто звернути увагу й на шрифт, який, власне, є засобом продукування вербалізаторів, зокрема його розмір і кегль. Не можливо оминати увагою й сегментацію (розміщення) тексту, інтервали, відступи й інші спецефекти, що мають стосунок до подачі (представлення) матеріалу в паперовому чи в електронному виданні.

Розглянемо та проаналізуємо докладніше найбільш поширені моделі, запропонувавши *власні номінації*. Насамперед виокремимо мультимодальні й мономодальні тексти. Схиляємося до думки, що мономодальні (як і мультимодальні) тексти доцільно розмежовувати на: **мономодальні графічні** та **мономодальні візуальні**. Останні, до речі, трапляються рідко, однак існують, хоча не є досить показовими, проте заслуговують на увагу (Табл. 1).

Таблиця 1

Типи моделей	
Мономодальні моделі	Мультимодальні моделі
графічна	графічна
візуальна	графічно-візуальна

Серед **мономодальних графічних** виділяємо: **вербальні (шрифтові)**, **пунктуаційні**, **цифрові**, **символьні**, **типографічні**. Мономодальні вербальні (шрифтові) тексти розуміємо як сполучення виключно слів, без використання діакритиків, знаків пунктуації, типографічних елементів, формул або їх складників. Щодо інших, то до пунктуаційних належать ті, що складаються лише зі знаків пунктуації, до цифрових – із чисел, до символічних – із типографічних знаків або інших графічних символів, але співіснують окремо і ніколи не переплітаються а є однорідними. Мономодальні візуальні складаються з невербальних семіотичних ресурсів, основою яких є зображення або серія однакових зображень, що належать до однієї семіотичної системи, наприклад, піктограми (у цьому випадку лише ті, які не містять вербальних словесних доповнень). Мономодальні візуальні охоплюють *іконічні (малюнки, що відображають реалістичних осіб, реальні факти; ілюстративні (натюрморти / пейзажі / картини / карикатури / комікси/ смайли), фотографічні (світлини), піктографічні (піктограми), символічні (логотипи/емблеми)* (Табл. 2).

Таблиця 2

Мономодальні моделі			
Мономодально-графічні		Мономодально-візуальні	
Назва моделі	Складники	Назва моделі	Складники/складники
вербальна (шрифтова)	слова або словосполучення	іконічна	малюнки, що відображають реалістичних осіб, реальні факти дійсності
пунктуаційна	знаки пунктуації	ілюстративна	натюрморти / пейзажі / картини / рисунки / карикатури / комікси / смайли
цифрова	цифри	фотографічна	фотосвітлина
символьна	формули (які складаються з однорідних компонентів)	піктографічна	піктограми
типографічна	типографічні знаки	символічна	логотипи/емблеми

Досить суперечливим залишається питання, чи потрібно виділяти окремо мономодальні моделі, які складаються виключно зі знаків однієї семіотичної системи, якщо вони, переважно, завжди кольорово забарвлені. Навіть якщо світлина чорно-біла, то все одно йдеться про два кольори. Проте вважаємо такий підхід логічним і цілком виправданим, оскільки, такі тексти фактично однокомпонентні; однак, ми розуміємо, що колір – це додатковий семіотичний ресурс. Як відомо, він немає форми, розмірів, а набуває свого значення, будучи частиною певного об'єкта чи комунікативного простору, в межах якого він існує. І ми не применшуємо його ролі й семантики. Попри це, така диференціація необхідна, оскільки такі тексти однорідні та не містять окрім кольору інших, додаткових ресурсів.

На нашу думку, мультимодальні моделі загалом можна диференціювати на **мультимодальні графічні** та **мультимодальні графічно-візуальні моделі**. До мультимодальних графічних відносимо: *вербально-ідеографічну, вербально-діакритичну, вербально-символьну, вербально-типографічну*. Мультимодальні графічно-візуальні поділяємо на: *вербально-візуальні та*

вербально-інфографічні. Вербально-візуальні містять: вербально-іконічні, вербально-ілюстративні, вербально-фотографічні, вербально-пиктографічні, вербально-символічні, вербально-картографічні. Вербально-інфографічні поділяємо на: вербально-графічні, вербально-діаграмні, вербально-схематичні, вербально-табличні. Складники цих моделей подано в Табл. 3 та в Табл. 4.

Таблиця 3

Мультимодальні графічні моделі

Назва моделі	Превалюючі компоненти моделі		Наявність паралінгвальних ресурсів (сегментація, графічні ефекти, колір, шрифтові варіації, які віддзеркалені за допомогою вербальних одиниць)
вербально-ідеографічна	вербальні складники	цифри/знаки пунктуації	так/ні
вербально-діакритична	вербальні складники	діакритичні знаки	так/ні
вербально-символьна	вербальні складники	формули	так/ні
вербально-типографічна	вербальні складники	типографічні знаки	так/ні

Зауважимо, що у разі з моделями, які в назві містять компонент «вербально-», вважаємо, що до їх складу входить шрифт і колір як окремі семіотичні ресурси, поєднані один із одним. Ініціальна літера може часто бути зміненою, так би мовити трансформованою. Проте це єдиний елемент, який часто виділяється на фоні інших традиційних знаків. Не можна оминати увагою знаки пунктуації й цифри. Сумнівним є питання щодо функціонування тексту без знаків пунктуації. Вони, переважно, проте не завжди, – складники моделі. Причому цифри можуть і входити, і не входити до неї. Щодо кольору, то вербалізаторів здебільшого представлено в чорній гамі. Однак кольорові варіації можуть бути також вагомим засобом (як паралінгвальний ресурс) з особливим семантичним навантаженням.

Таблиця 4

Мультимодальні графічно-візуальні моделі

Назва моделі	Компоненти моделі		Наявність паралінгвальних ресурсів (сегментація, графічні ефекти, колір, шрифтові варіації, які віддзеркалені за допомогою вербальних одиниць)
ВЕРБАЛЬНО-ВІЗУАЛЬНІ			
вербально-іконічна	вербальні складники	малюнки, що відображають реалістичних осіб, реальні факти	так/ні
вербально-ілюстративна	вербальні складники	натюрморти / пейзажі / картини / карикатури / рисунки / комікси / смайли	так/ні
вербально-фотографічна	вербальні складники	фотосвітлини	так/ні
вербально-пиктографічна	вербальні складники	пиктограми	так/ні
вербально-символічна	вербальні складники	логотипи / емблеми	так/ні
вербально-картографічна	вербальні складники	карти	так/ні
ВЕРБАЛЬНО-ІНФОГРАФІЧНІ			
вербально-графічна	вербальні складники	графіки	так/ні
вербально-діаграмна	вербальні складники	діаграми (кругові, стовпчасті й ін.)	так/ні
вербально-схематична	вербальні складники	схеми	так/ні
вербально-таблична	вербальні складники	таблиці	так/ні

Цікавим і досить проблематичним залишається питання щодо розмежування понять мультимодальний текст і мультимодальний дискурс. З одного боку, є підставити стверджувати, що

йдеться здебільшого про тексти, які відповідають певним критеріям (цілісності, зв'язності й ін.), і, як ми вже зазначали, мас-медійний текст виступає частиною мультимодального дискурсивного утворення. З іншого боку, якщо брати до уваги сегментацію, кольорові та шрифтові варіації, інші додаткові графічні прийоми за їх наявності, виникає потреба у більш ширшому трактуванні, що опирається на дискурс.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, у сучасному англomовному комунікативному просторі функціонує низка різноманітних семіотичних ресурсів, які мають неоднорідну структуру, форму, розміри, а відтак, і цілком незвичне навантаження, що, відповідно, впливає на семантику інформаційного продукту і в паперових, і в електронних періодичних виданнях. Як показало проведене дослідження, у розвідках, датованих останніми десятиліттями, проблемі мультимодальності присвячено мало уваги, проте з'являється все більше інформації, яку представлено за допомогою сполучення вербальних і невербальних засобів. Як результат, такі комунікативні матеріали потребують нових підходів і методів аналізу. Виникає закономірна необхідність у виокремленні нових моделей, виявленні взаємозалежності та взаємозв'язку семіотичних ресурсів і вербальної, і невербальної природи. Запропоновані моделі у подальшому можуть зазнавати певних трансформацій завдяки входженню до їхнього складу нових елементів. Це дасть змогу вивести нові моделі й уточнити існуючі. Перспективними і досить плідними вважаємо подальші розвідки, спрямовані на дослідження мас-медійного мультимодального дискурсу, виокремлення його диференційних ознак, зокрема структурних, семантичних і прагматичних особливостей. Не менш цікавими і продуктивними можуть стати дослідження, в межах яких можна було б проаналізувати вплив графічних об'єктів на реципієнтів з урахуванням прийомів мультимодальної стилістики.

Джерела та література

1. Анисимова Е. Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолизованных текстов) : учеб. пособие [для студ. фак. иностр. яз. вузов] / Е. Е. Анисимова. – М. : Изд. центр «Академия», 2003. – 128 с.
2. Макарук Л. Л. Лінгвістична мультимодальність / Л. Л. Макарук // Мова та література у полікультурному просторі : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 31 січ.–1 лют. 2014 р.). – Л. : ГО «Наук. філол. орг. «Логос», 2014. – С. 98–102.
3. Макарук Л. Л. Таксономія паралінгвальних засобів комунікації / Л. Л. Макарук // Людина. Комп'ютер. Комунікація. – Л. : Нац. ун-т «Львів. політехніка», 2015. – С. 126–127.
4. Forceville C. Non-verbal and multimodal metaphor in a cognitivist framework: Agendas for research / C. Forceville // Cognitive Linguistics: Current Applications and Future Perspectives / ed. by G. Kristiansen, M. Achard, R. Dirren and de Mendoza Ibáñez, F. R. – Berlin ; N. Y. : Mouton de Gruyter, 2006. – P. 379–402.
5. Jewitt C. Introducing Mutimodality / Carey Jewitt, Jeff Bezemer, Kay O'Halloran. – L. : Routledge, 2016. – 232 p.
6. Jewitt C. The Routledge Handbook of Multimodal Analysis / Carey Jewitt. – Second edition. – L. : Routledge, 2014. – 544 p.
7. Kress G. Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication / G. Kress. – 1st ed. – London : Routledge, 2009. – 236 p.
8. Leeuwen T. Van. Multimodality / Theo Van Leeuwen // The Handbook of Discourse Analysis / ed. by Tannen Deborah, Hamilton E. Heidi, Schiffrin Deborah. – N. Y. : Wiley Blackwell, 2015. – Vol. 2. – P. 447–465.
9. O'Halloran K. L. Systemic Functional Multimodal Discourse Analysis / Kay L. O'Halloran, F. V. Lim // Texts, Images and Interactions: A Reader in Multimodality / eds. by S. Norris, C. Maier. – Berlin : Mouton de Gruyter, 2014. – P. 137–154.

References

1. Anisimova, Yelena. 2003. *Lingvistika Teksta i Mezhekulturnaia Kommunikatsiya (na Materiale Kreolizovannykh Tekstov)*. Moskva: Akademiia.
2. Makaruk, Larysa. 2014. "Linhvistychna Multymodalnist". *Mova to Literatura u Polikulturnomu Prostoru*, 98–102. Lviv: Lohos.
3. Makaruk, Larysa. 2015. "Taksonomiia Paralinhvvalnykh Zasobiv Komunikatsii". *Liudyna. Kompiuter. Komunikatsiia*, 126–127. Lviv: Natsionalnyi Universytet "Lvivska Politekhnikha".
4. Forceville, Charles. 2006. "Non-verbal and multimodal metaphor in a cognitivist framework: Agendas for research". In *Cognitive Linguistics: Current Applications and Future Perspectives*, edited by G. Kristiansen et al., 379–402. Berlin; New York: Mouton de Gruyter.
5. Jewitt, Carey, and Bezemer, Jeff, and O'Halloran, Kay. 2016. *Introducing Mutimodality*. London: Routledge.

6. Jewitt, Carey. 2014. *The Routledge Handbook of Multimodal Analysis*. London: Routledge.

7. Kress, Gunther. 2009. *Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*. London: Routledge.

8. Leeuwen, Theo Van. 2015. "Multimodality". In *The Handbook of Discourse Analysis*, edited by Tannen Deborah, Hamilton E. Heidi, Schiffrin Deborah, 2: 447–465. New York: Wiley Blackwell.

9. O'Halloran, Kay L., and Lim, F. V. 2014. "Systemic Functional Multimodal Discourse Analysis". In *Texts, Images and Interactions: A Reader in Multimodality*, eds. by S. Norris, C. Maier, 137–154. Berlin: Mouton de Gruyter.

Макарук Лариса. Типология англоязычных мультимодальных текстов и их дифференциальные черты. Рассмотрено специфику современного английского мультимодального дискурса с учетом специфики масс-медийного пространства. Очерчены дифференциальные черты электронных и бумажных изданий, глядя на технические возможности и количество использованных модусов. Выделены паралингвальные компоненты, которые являются неотъемлемыми составляющими мультимодального дискурса в целом, и мультимодальных текстов в частности. Сосредоточено внимание на дифференциации понятий «мономодальный текст» и «мультимодальный текст». На основе проведения анализа периодических изданий представлены самые распространенные способы сочетаемости семиотических ресурсов. Проанализированы особенности отдельных модусов и их роль в общении. Обоснованы причины, обуславливающие необходимость в исследовании мультимодального дискурса. Охарактеризованы различия мультимодальных текстов. Доказана важность использования невербальных семиотических ресурсов. Впервые показано, что ни в рамках дискурса, ни в рамках текста нет таких графических эффектов и средств, включая сегментацию, которые можно считать второстепенными или неважными. Представлено ряд мономодальных и мультимодальных моделей.

Ключевые слова: мономодальный текст, мультимодальный текст, дискурс, модели, семиотические ресурсы, паралингвальные компоненты.

Makaruk Larysa. A Typology of English Multimodal Texts, and their Distinctive Features. This article deals with the peculiarities of modern English multimodal discourse, taking into account the distinctive features of the mass-media space. Various features of electronic and paper publications have been outlined in terms of the technical capabilities and the number of modes which are utilized there. Paralinguistic means have been identified, which are integral parts of multimodal discourse in general and multimodal texts in particular. The differentiation of the concepts of "monomodal text" and "multimodal text" has been the object of particular focus. On the basis of an analysis of periodicals, a presentation has been given of the most common manifestations of the compatibility of semiotic resources with each other and with non-semiotic resources. The peculiarities of separate modes and their role in communication have been analyzed. Factors that confirm the necessity of carrying out multimodal discourse research have been outlined. A comparative description of the text categories of monomodal and multimodal texts has been carried out. The importance of using non-verbal semiotic resources has been demonstrated. It has been shown for the first time that within the framework of discourse and of text, there are no graphic effects or processes, including segmentation, which can be classed as unimportant. A number of monomodal and multimodal models have been suggested.

Key words: monomodal text, multimodal text, discourse, models, semiotic resources, paralingual components.